

YTTRANDE
2002-02-06

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Remissen "Ändringar i artskyddsförordningen"
Dnr 2001/4535/R

Centrum för biologisk mångfald har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad remiss. Syftet med förslaget till ändringar i artskyddsförordningen är att genomföra rådets direktiv 1999/22/EG om hållande av vilda djur i djurparker. Vi har därför koncentrerat våra synpunkter till överensstämmelsen mellan förslaget och de intentioner som uttrycks i direktivet. I stora drag är överensstämmelsen god, men det finns brister som bottnar i skillnader i betydelse mellan direktivets engelska och svenska versioner. Vi har även förslag till ordalydelser som inte har sin grund i direktivet, men som avsevärt skulle underlätta tillämpningen av det i Sverige.

I den engelska versionen av djurparksdirektivets artikel 3 står följande satser:

”- participating in research from which conservation benefits accrue to the species and/or training in relevant conservation skills, and/or the exchange of information relating to species conservation and/or, where appropriate, captive breeding, repopulation or reintroduction of species into the wild,
- promoting public education and awareness in relation to the conservation of biodiversity, particularly by providing information about the species exhibited and their natural habitats.”

Ovanstående har i den svenska versionen översatts till:

”- Deltagande i forskning som leder till att arternas bevarande främjas och/eller utbildning som ger relevanta kunskaper om bevarande och/eller informationsutbyte med avseende på arternas bevarande och/eller, i förekommande fall, uppfödning i fångenskap, återinplantering och återinförande av arter till ett liv i vilt tillstånd.
- Främjande av utbildning av och medvetenhet bland allmänheten med avseende på bevarande av den biologiska mångfalden, särskilt genom att tillhandahålla information om de förevisade arterna och deras naturliga livsmiljöer.”

I den engelska versionen skiljs mellan ”training” i den första satsen och ”education” i den andra. Hela första satsen handlar om vetenskapligt baserad naturvårdsverksamhet, och med ”training” avses professionell utbildning och fortbildning av naturvårdspersonal i och utanför djurparken. Den andra satsen handlar om populärvetenskaplig verksamhet riktad mot allmänheten, och med ”education” avses informell upplysande verksamhet, t.ex. med skolklasser som målgrupp.

I den svenska översättningen har både ”training” och ”education” ersatts med ”utbildning”, utan närmare specifikation av målgrupp eller vetenskaplig nivå. Detta gör att den svenska översättningen, som nu ändringsförslaget är baserat på, får en annorlunda betydelse som knappast överensstämmer med direktivets intentioner. Mening var att en djurpark ska bidra *både* till vetenskapligt baserad naturvårdsverksamhet *och* upplysning av allmänheten, men i den svenska versionen räcker det faktiskt med enbart utbildning med allmänheten som målgrupp. Denna felöversättning ska ej automatiskt föras över till artskyddsförordningen.

På samma sätt misslyckas den svenska versionen av direktivet med att skilja mellan två olika betydelser av termen ”information” i de två satserna. I den första avses vetenskaplig information som ska göras tillgänglig för forskarsamhället och professionella naturvårdare genom t.ex. facklitteratur. I den andra avses mer lättsmält information till allmänheten i form av t.ex. guide-böcker och utställningar. Direktivets intention är att en djurpark ska sprida information av *båda* typerna, men det framgår inte av förslaget till ordalydelse i förordningens § 20a.

Utöver vad som sägs i första satsen i direktivets artikel 3, bör även ett aktivt deltagande i ett naturvårdsarbete in situ räknas som meriterande. Vidare bör första satsens sista fras (”och/eller, i förekommande fall, uppfödning i fångenskap, återinplantering och återinförande av arter till ett liv i vilt tillstånd”) brytas upp så att en djurpark kan bidra till en vetenskapligt baserad och naturvårdsinriktad uppfödning i fångenskap utan att nödvändigtvis också vara involverad i själva återinplanteringsarbetet. I flera fall är det motiverat att upprätthålla populationer av hotade arter i fångenskap trots att det någon återinplantering ännu ej kan ske. I andra fall är det andra aktörer som utför återinplanteringen, medan djurparkernas roll inskränks till produktion av djur för utsättning.

Med hänsyn till ovanstående föreslår vi följande lydelse i § 20a, första numrerade stycket: ”1. att djurparken deltar i en eller flera av följande verksamheter beträffande de djurarter som finns i djurparken: forskning som främjar bevarandet av arterna, utbildning och fortbildning som ger naturvårdare relevanta vetenskapliga kunskaper om bevarande av arterna, vetenskapligt informationsutbyte om arternas bevarande, aktivt deltagande i naturvårdsarbete in situ, vetenskapligt samordnad uppfödning i fångenskap samt återinplantering av djur i vilt tillstånd”

Formuleringen ”vetenskapligt samordnad uppfödning” är mycket viktig. Det ska inte räcka med att djurparksdjur sporadiskt producerar avkomma. Det som ska krävas är ett vetenskapligt baserat uppfödningssystem med tydliga målsättningar och metoder. Den existerande uppfödningens verksamhet EEP inom European Association of Zoos and

Aquaria (EAZA) är ett exempel på ett sådant samordnat program. För djurparker som håller arter som är föremål för EEP-projekt borde det vara obligatoriskt att ställa dessa till projektets förfogande.

I sista meningen i § 20a föreslås ordalydelsen ”länsstyrelsen ... beslutar ett villkor som innebär att en djurpark skall delta i en verksamhet som syftar till återinförande av djur”. Detta bör mildras, eftersom det inte är rimligt att en djurpark tvingas att delta i ett specifikt projekt. Det måste fortfarande vara möjligt för djurparken att välja bland olika engagemang.

Slutligen invänder vi mot att länsstyrelsen föreslås bli den myndighet som ska utfärda tillstånd enligt § 19. Vi anser att all sådan tillståndsgivning bör samlas till en central myndighet med möjlighet att bygga upp erforderlig kompetens. Förslagets § 20a anger en lång förteckning på olika slags villkor som ska formuleras i varje tillstånd. Det kommer inte att bli helt enkelt för någon myndighet att utföra detta med kompetens och konsekvens. Förvisso kan en mer detaljerad mall för utformning av tillstånd meddelas av Jordbruksverket, men varje enskilt fall kommer att kräva initierade bedömningar. Det måste vara långt mer effektivt att *en* myndighet hanterar tillståndsgivningen, än att den portioneras ut på ett tjog länsstyrelser som vardera får en handfull ärenden.

I § 21 föreslås att djurparkerna ska lämna årlig inventarieförteckning över djurinnehavet till länsstyrelsen. Vi anser att denna redovisning istället ska göras till den centrala myndighet vi föreslår ska stå för tillståndsgivningen. Inventarieförteckningarna måste sammanställas och analyseras av *en* myndighet, annars är de inte till någon större nytta.

Utöver det stoff som täcks i denna remiss vill vi poängtera att den granskning och kvalitetsmärkning av djurparker som artskyddsförordningen faktiskt kommer att innebära också borde utnyttjas för att underlätta tillståndsgivningen enligt rådets CITES-förordning (EG 338/97). Om artskyddsförordningen tvingar djurparker, som håller arter som anges i bilaga A eller B till rådsförordningen, att delta i en samordnad uppfödningssamhet, bör man också i tillämpningen av CITES-förordningen göra allt för att underlätta just denna verksamhet.

Beslut i detta ärende har fattats av föreståndaren Urban Emanuelsson efter beredning av forskaren Torbjörn Ebenhard.

Urban Emanuelsson

Torbjörn Ebenhard